

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 21/2016-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. januára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Knopom, Krmanova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 64/2014 a postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tk 1/2015 a jeho uznesením z 19. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 64/2014 a postupom okresného súdu v konaní vedenom pod

sp. zn. 3 Tk 1/2015 a jeho uznesením z 19. novembra 2015 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. V úvode sťažnosti sťažovateľ v právnom postavení obvineného s poukazom na skutkový stav veci poukazuje na začatie trestného stíhania voči jeho osobe vo veci zločinu prevádzachstva podľa dikcie ustanovenia § 355 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a následné vznesenie obvinenia. Ako ďalej uvádza, do väzby bol vzatý uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu č. k. 0 Tp 64/2014-21 z 25. júla 2014 s odvolaním sa na dôvody väzby podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom podľa názoru sťažovateľa dôvody väzby už toho času neboli dané a inštitút väzby bol v jeho prípade už od počiatku použitý v rozpore s jeho zákonným účelom. Sťažovateľ považuje obmedzovanie jeho osobnej slobody za protiústavné a následné pokračovanie v tomto obmedzovaní za neprípustné.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti ďalej konštatuje, že „... dňa 29.01.2015 Okresný súd Prešov uznesením rozhodol o predĺžení lehoty jeho väzby do 23.06.2015. Vzhľadom na to, že ďalšie trvanie väzby je odvolávajúci sa na vyššie uvádzané body neprípustné a v rozpore s ústavnými právami obvineného, bola v súlade s poučením súdu zo strany sťažovateľa proti rozhodnutiu ihneď po jeho vyhlásení podaná sťažnosť. ...

Obžaloba na sťažovateľa zo dňa 21.05.2015 č. k. Kv 37/14/7700-141 bola jeho obhajcovi doručená dňa 28.05.2015...

Uznesením č. k. 3 Tk 1/2015-1738 zo dňa 26.05.2015, t. j. po podaní obžaloby, súd rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe. ...

Odvolávajúci sa na vývoj dokazovania v predmetnej trestnej veci, ktorým boli vyvrátené väzobné dôvody podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) a písm. c), čím bola zároveň potvrdená nedôvodnosť vzatia sťažovateľa do väzby, na to, že nebol vykonaný žiadny dôkaz potvrdzujúci opodstatnenosť väzby a tiež na to, že vo veci sa od podania obžaloby už v tom čase 5 mesiacov ani nekonalo (aktuálne je to už 6 mesiacov), t. j. orgány činné v trestnom konaní sú absolútne pasívne a sťažovateľovi je stále odopierané jeho

ústavné právo na osobnú slobodu, bola prostredníctvom obhajcu sťažovateľa podaná žiadosť o jeho prepustenie z väzby na slobodu. ...

Aj napriek zákonnej dikcii, ktorá káže konať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene bolo o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodnuté až po uplynutí troch týždňov od jej podania, súd uznesením sp. zn. 3 Tk 1/2015 zo dňa 19.11.2015 žiadosť sťažovateľa zamietol. V odôvodnení predmetného uznesenia bez ďalšieho konštatuje, že väzobné dôvody naďalej trvajú, ani v najmenej miere sa nezaoberal a nevysporiadal s dôvodnými argumentmi o ich vyvrátení prezentovanými v žiadosti o prepustenie a faktom, že sťažovateľ je držaný aj napriek tomu vo väzbe a v jeho trestnej veci sa nekoná.“.

4. Sťažovateľ ďalej v sťažnosti s ohľadom na uvedené, argumentujúc rozhodovacou praxou tak ústavného súdu, ako i Európskeho súdu pre ľudské práva a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zdôrazňuje, že trvanie jeho väzby považuje za neopodstatnené, a domnieva sa, že je v rozpore s príslušnými, ním ďalej v sťažnosti citovanými, ústavnými a zákonnými ustanoveniami.

Zastáva názor, že jeho väzba „... trvá už viac ako 16 mesiacov a on je tak k dispozícii orgánom činným v trestnom konaní v uvedenej trestnej veci de facto už od začatia prípravného konania, pričom ju v žiadnom prípade nemožno kvalifikovať ako väzbu v počiatočných štádiách trestného konania. ...

Konajúce orgány ale od uplynutia počiatočnej fázy nepodložili dôvodnosť väzby jedným relevantným dôkazom, práve naopak, napriek tomu, že dôvody, na základe ktorých bol sťažovateľ vzatý do väzby boli vyvrátené, sú pasívne a vo veci nekonajú od podania obžaloby absolútne nekonajú, t. j. takýmto postupom sami deklarujú, že neexistuje reálny zákonný dôvod na držanie obvineného vo väzbe. Pasivita príslušných orgánov je jednoznačným dôkazom, že nie sú dané dôkazy dosvedčujúce to, že by skutok kladený sťažovateľovi za vinu skutočne spáchal, teda jeho trestné stíhanie je nedôvodné a jeho držanie vo väzbe je protiústavné.“.

5. Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po náležitom preskúmaní veci vydal tento nález:

„1. Okresný súd Prešov v prípravnom konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 64/2014 a v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tk 1/2015 porušil základné práva sťažovateľa zaručené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Uznesenie Okresného súdu Prešov sp. zn. 3 Tk 1/2015 zo dňa 19.11.2015 sa zrušuje a Okresnému súdu Prešov sa prikazuje, aby sťažovateľa prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

4. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie v sume 100 000 EUR (slovom: stotisíc euro), ktoré mu je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Prešov je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania na účet jeho právneho zástupcu, a to do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. Podaním doručeným ústavnému súdu 9. decembra 2015 sťažovateľ ústavnému súdu oznámil, že po podaní sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu „... rozhodol Krajský súd Prešov uznesením č. k. 9 Tos 44/2015-2240 zo dňa 26.11.2015 tak, že sťažnosť zamieta. V odôvodnení súd len konštatuje, že sa stotožňuje so záverom sudcu pre prípravné konanie, že u sťažovateľa existuje materiálny predpoklad pre vzatie do väzby, väzobné dôvody sa podľa súdu nezmenili a existujú, v priebehu prípravného konania mali byť vykonané úkony odôvodňujúce podanie obžaloby. K nečinnosti a pasivite vo veci od podania obžaloby, t. j. po dobu viac ako pol kalendárneho roka, súd uvádza len toľko, že mala prebiehať právna pomoc s Rakúskom, čo podľa súdu potvrdzujú rovnopisy výsledkov predložené súdu 19.06.2015 a súd v neposlednom rade nariadil aj termín hlavného pojednávania. Odôvodnenie uznesenia neobsahuje jeden konkrétny reálny argument, resp. poukaz na vykonávaný dôkaz, ktorý by aspoň do istej miery odôvodňoval trvanie väzby, opäť ide len o zmes vágnych nejasných nepodložených tvrdení, na základe ktorých je sťažovateľovi odopierané jedno z najzákladnejších ľudských práv.“

V doplnení sťažnosti sťažovateľ zároveň v závere uviedol, že Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) zmieneným rozhodnutím sp. zn. 9 Tos 44/2015 z 26. novembra 2015, ktorého kópiu sťažovateľ pripojil, len deklaroval, že reálny dôvod pre odopieranie ústavného práva sťažovateľa na osobnú slobodu daný nie je, čo znamená, že väzba

sťažovateľa je v rozpore s príslušnými ústavnými a zákonnými ustanoveniami, a preto požiadal, aby „... ústavný súd rozhodol tak, ako uvádza sťažnostný petit“.

II.

7. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

9. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhovaného dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ alebo jeho zástupca. Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20

musí obsahovať označenie... b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva a slobody, c) proti komu sťažnosť smeruje. Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

10. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, ktorý koncipoval aj samotnú sťažnosť podanú ústavnému súdu, s návrhom nedoručil napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 Tk 1/2015 z 19. novembra 2015. Sťažovateľ k podanej sťažnosti (bod 1) pripojil iba dve predchádzajúce rozhodnutia okresného súdu č. k. 0 Tp 64/2014-156 z 29. januára 2015 a č. k. 3 Tk 1/2015-1728 z 26. mája 2015 a následne v doplnení sťažnosti (bod 6) i odvolacie rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 9 Tos 44/2015 z 26. novembra 2016, ktoré však v petite sťažnosti nenapádal.

Predloženie rozhodnutia všeobecného súdu, proti ktorému sťažnosť smeruje, je pritom podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom.

11. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. Aj v tomto

ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

12. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť vykazuje taký nedostatok náležitostí predpísaných zákonom, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom, a preto ju z uvedeného dôvodu v tejto časti odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

13. Ústavný súd ďalej s poukazom na dikciu ustanovenia § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde poznamenáva, že je viazaný návrhom sťažovateľa na začatie konania, ktorý bol v tomto prípade zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tým subjektom, ktoré označili za porušovateľov svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

14. Sťažovateľ v petite podanej ústavnej sťažnosti (bod 5) napáda okrem iného aj postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tk 1/2015 a jeho uznesenie z 19. novembra 2015, proti ktorému bola prípustná sťažnosť, ktorú aj využil.

Príslušným súdom na poskytnutie ochrany proti namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresného súdu a jeho napadnutým rozhodnutím bol v odvolacom konaní krajský súd, ktorý rozhodnutím sp. zn. 9 Tos 44/2015 z 26. novembra 2016 sťažnosť sťažovateľa podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 9 Tos 44/2015 z 26. novembra 2016 však sťažovateľ nenapadol.

Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie sťažnosti v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, a preto sťažnosť z tohto dôvodu

odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci na prerokovanie sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

16. V nadväznosti na ústavnou sťažnosťou napadnutý postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 64/2014 ústavný súd zdôrazňuje, že predmetné konanie okresného súdu v rámci prípravného konania bolo možné zo strany sťažovateľa pre ním tvrdené porušenie základných práv (bod 1) napadnúť (v čase trvania prípravného konania) podaním riadneho opravného prostriedku na odvolacom krajskom súde, ktorého posúdenie predchádza konaniu pred ústavným súdom (subsidiarita). Navyše prípravné konanie sa v prípade sťažovateľa skončilo podaním obžaloby, ktorá bola jeho obhajcovi doručená 28. mája 2015 (bod 3), po podaní ktorej bola väzba sťažovateľa opätovne súdne preskúmaná (bod 14). Toho času už ústavný súd (a ani odvolací súd) žiadnym ústavne relevantným spôsobom nemôže ovplyvniť postup v konaní vedenom pod sp. zn. 0 T 64/2014, pričom už na prvý pohľad je zrejmé, že vo vzťahu k uvádzaným rozhodnutiam okresného súdu v tomto konaní sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená oneskorene.

17. Ústavný súd taktiež v závere poznamenáva, že v zmysle ustanovenia § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa k návrhu na začatie konania musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom. Ústavný súd v zhode so svojou skoršou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo,

v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje. V tomto ohľade splnomocnenie doručené sťažovateľom spolu s ústavnou sťažnosťou vykazovalo vadu neurčitosti, pretože v ňom nebolo vymedzené, akej veci sa (v konaní pred ústavným súdom) týka.

18. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2016